

OSNUTEK ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KMETIJSTVU

UVODNA POJASNILA K ZAKONU

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu se predlaga spremembe, ki so nujno potrebne za nemoteno izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike in za uskladitev s pravnim redom Evropske unije.

1. Davčna številka pašnih ali agrarnih skupnosti

Predlaga se, da lahko pašne in agrarne skupnosti pridobijo oziroma obdržijo davčno številko, ki je nujna za nemoteno izvajanje ukrepov kmetijske politike, kot tudi samega poslovanja in sledljivosti pašnih oziroma agrarnih skupnosti. Trenutno se zaradi tega, ker nekatere pašne in agrarne skupnosti nimajo davčne številke, kažejo velike težave pri izvajanju kmetijske politike.

2. Javno pooblastilo

Za namen poročila o stanju na področju kmetijstva in živilstva se predlaga, da Kmetijski inštitut Slovenije kot javno pooblastilo za ministrstvo izvede analize, zlasti: kmetijske proizvodnje, cen v kmetijstvu, ekonomskih rezultatov kmetijstva, zunanje trgovine s kmetijskimi pridelki, stanja v živilskopredelovalni industriji.

3. Emisije in odvzemi toplogrednih plinov v kmetijstvu

Predlagana je dopolnitev 28.a člena za izpolnjevanje mednarodnih obveznosti, tako da se določi pristojnost za spremljanje in poročanje o stanju organske snovi in hranil v kmetijskih tleh, kar je potrebno za oceno emisij in odvzemov toplogrednih plinov, ki nastanejo pri dejavnostih v zvezi z rabo zemljišč, spremembo rabe zemljišč in kmetijsko proizvodnjo. Ker ministrstvo ni strokovno usposobljeno ter kadrovsko in tehnično opremljeno za izvajanje navedenih nalog, bo za te naloge podeljeno javno pooblastilo.

4. Spremljanje stanja kmetijskih tal in gnojenje

4.1 Spremljanje stanja kmetijskih tal

Z namenom zagotovitve doseganja ciljev kmetijske politike, ki obsegajo trajno ohranjanje rodovitnosti kmetijskih zemljišč ter varstvo kmetijskih zemljišč pred onesnaženjem in nesmotrno rabo ter ohranjanje in izboljšanje virov za trajnostno pridelavo, se predlaga ureditev področja spremljanja stanja kmetijskih tal, ki se izvaja predvsem na podlagi fizikalno-kemijskih analiz tal. Zavezanci za analizo tal so upravičenci za ukrepe kmetijske politike vezane na površino. Vlada predpiše pogoje, ki jih morajo izpolnjevati zavezanci, zlasti glede pogostosti izvajanja analiz tal v povezavi s posameznimi ukrepi kmetijske politike.

Spremljanje tal se izvaja kot javno pooblastilo. Minister bo predpisal metode za analizo tal in način za zagotavljanje kakovosti in enotnosti rezultatov z namenom zagotavljanja primerljivosti rezultatov analiz tal. Analizo tal po enotnih metodah bodo lahko opravljali samo laboratoriji, ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje in jim bo podeljeno javno pooblastilo. Redne analize tal bodo opravljali pooblašteni laboratoriji. Poleg analiz tal bo naloga referenčnega laboratorija tudi zagotavljanje kakovosti in enotnosti rezultatov analiz. Vsi podatki analiz se bodo vodili v enotni podatkovni zbirki, ki jo bo upravljalo ministrstvo. Podatkovna zbirka stanja tal bo namenjena za potrebe izvajanja, kontrolo in spremljanje učinkov kmetijske politike in za vzpostavitev in uporabo posebne aplikacije za bilanco hranil na kmetiji, ki bo po predlogu Evropske komisije obvezna za vse upravičence za ukrepe kmetijske politike.

4.2 Gnojenje in uporaba ostankov predelave kmetijskih rastlin

Predlagana je ureditev gnojenja, ki do zdaj ni urejeno s predpisi s področja kmetijstva. Zaradi tega v praksi prihaja do težav, predvsem pri ravnanju z živinskimi gnojili, ker ni določeno kako se jih skladišči, z njimi ravna (npr. zorenje hlevskega gnoja) ter uporablja. Gnojenje ni namenjeno samo doseganju zelenih pridelkov kmetijskih rastlin, temveč je tudi eden od ukrepov za trajno ohranjanje rodovitnosti kmetijskih zemljišč. Zato pridelovalci za načrtovanje in pravilno izvedbo gnojenja potrebujejo podatke o vsebnosti hranil v tleh, da lahko dosežejo ustrezen pridelek ob zmanjšanju izgub hranil in posledično manjšem obremenjevanju okolja.

Predlaga se tudi uporabo ostankov proizvodnje in predelave kmetijskih rastlin (npr. oljčne tropine) za namen gnojenja oziroma izboljševanja tal. Uporabo rastlinskih ostankov je treba urediti zato, da se omogoči njihovo kroženje in vračanje organske snovi in hranil v kmetijska tla in tako izboljša njihovo rodovitnost, ob tem, da to ne predstavlja tveganja za okolje. Podrobnejše pogoje za skladiščenje, ravnanje in uporabo gnojil, vključno z ostanki rastlin, na kmetijskih zemljiščih bo predpisala vlada.

5. Elektronski podpis

Zaradi uskladitve zakona z Uredbo (EU) št. 910/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja za elektronske transakcije na notranjem trgu in o razveljavitvi Direktive 1999/93/ES se predlaga, da ima kvalificirani elektronski podpis enakovreden pravni učinek kot lastnoročni podpis.

6. Prepoved pritožbe na začasno odločbo

Predlaga se, da pritožba na začasno odločbo ni mogoča. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izdaja začasne odločbe zaradi izplačila subvencij v dveh obrokih. Z začasno odločbo se uredijo posamezna vprašanja ali razmerja na podlagi podatkov, ki obstajajo v času izdaje odločbe pred koncem postopka. Po končanem postopku se izda odločba o glavni zadevi in se razveljavi začasna odločba, ki je bila izdana med postopkom. Ta odločba je končna odločba.

Zato je v skladu z načelom ekonomičnosti smiselno, da pritožba na začasno odločbo ni mogoča. Na ta način bi se dejansko stanje rešilo z izdajo končne odločbe v naslednjem letu po oddaji strankine vloge, stranka pa bi prihranila stroške pritožbe, zlasti za upravno takso, prav tako pa bi imela še vedno možnost pritožbe na končno odločbo.

7. Prodaja kmetijskih pridelkov

Za preprečevanje goljufij in za bolj učinkovit nadzor pri prodaji kmetijskih pridelkov neposredno potrošniku se predlaga sprememba, po kateri sme kmetija neposredno potrošniku prodajati samo kmetijske pridelke, ki so pridelani na tej kmetiji.

8. Ekološko kmetijstvo

Predlagana je drugačna pravna podlaga glede pogojev o označevanju ekoloških kmetijskih pridelkov in živil ter kmetijskih gospodarstev, ter načinu uporabe označbe, glede ekološke pridelave in predelave, načina kontrole glede na vrsto kmetijskega pridelka ali živila ter določbe, ki se nanašajo na nadzor, glede ugotavljanja skladnosti ekoloških kmetijskih pridelkov ali živil ter vsebino listin o skladnosti, ter glede tehničnih in organizacijskih pogojev, ki jih mora izpolnjevati organizacija za kontrolo in certificiranje ekoloških kmetijskih pridelkov ali živil in kmetijskih gospodarstev.

V letu 2018 je bila sprejeta nova uredba o ekološkem kmetovanju, in sicer Uredba (EU) 2018/848 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007, ki bo nadomestila trenutno veljavno Uredbo Sveta št. 834/2019. Nova uredba za ekološko kmetovanje, ki prinaša številne novosti na tem področju, se bo začela uporabljati s 1. januarjem 2021.

Glavne novosti, ki jih prinaša nova uredba se nanašajo na nove proizvode, ki se bodo lahko uporabljali v ekološkem kmetovanju (npr. morska, sol, reja divjadi, reja kuncev, reja insektov, volna, kože, itd.), na nadzorni sistem, katalog kršitev in sankcij, nove evidence, uvoz ter na preventivne in previdnostne ukrepe, ki jih morajo izvajati ekološki pridelovalci in predelovalci.

Vse države članice v EU bodo morale na podlagi novih izvedbenih in delegiranih uredb Evropske Komisije, ki so še v fazi priprave, sprejeti nacionalne predpise za izvajanje nove uredbe o ekološkem kmetovanju. Glede na navedeno bo potrebno namesto pravilnika ministra sprejeti uredbo vlade, saj pravilnik ni ustrezen predpis za urejanje novih vsebin, predvsem to velja za določbe, ki se nanašajo na kršitve in sankcije v ekološkem kmetovanju ter na vodenje evidenc.

9. Kmetijska opravila in ukrepi inšpektorjev

Predlaga se dopolnitev kmetijskih opravil povezanih s pašo živali, in sicer postavitve in vzdrževanje pašnih sistemov v primeru nenadzorovane paše živali. Predlaga se tudi razširitev ukrepov kmetijskega inšpektorja za odpravo pomanjkljivosti pri opravljanju kmetijskih opravil.

10. Društva v javnem interesu

Predlaga se črtanje člena o podeljevanju statusa društev v javnem interesu, ker je področje društev v javnem interesu urejeno v novem Zakonu o nevladnih organizacijah.

11. Program javne službe

S predlagano spremembo se določi, da vlada lahko predpiše večletni program dela, minister pa, enotno za vse javne službe, sprejme letni program dela, ne glede na način izbire izvajalca javne službe. S to spremembo pravne podlage bo poenotena priprava programov dela, vključno z večletnim programom dela, za vse javne službe v kmetijstvu. Sedanja ureditev je namreč nedorečena in pušča različne interpretacije glede letnega programa dela in večletnega programa dela javnih služb. Tako imajo sedaj javne službe v kmetijstvu različno urejene svoje programe dela in večletni program dela imajo samo javne službe v kmetijstvu iz 122. člena Zakona o kmetijstvu (kmetijsko svetovanje, strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin, naloge genske banke in državna javna služba na osuševalnih in namakalnih sistemih).

12. Svet za razvoj v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani

Svet za razvoj v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani je strokovno svetovalno telo ministra na področju razvoja v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani. Svet za razvoj daje mnenja, predloge in pobude o strateških vsebinah trajnostnega razvoja kmetijstva, gozdarstva in prehrane.

Člane sveta za razvoj na podlagi javnega poziva ministrstva, v katerem se opredelijo področja, predlagajo predstavniki strokovne javnosti, imenuje pa jih minister z odločbo za dobo štirih let. Člani sveta so lahko po prenehanju odločbe ponovno imenovani.

13. Evidenca pridelovalcev in predelovalcev ekoloških in integriranih kmetijskih pridelkov ali živil

Zaradi uskladitve s predpisi EU, ki določajo, da se lahko v sistem nadzora ekološke pridelave po novem vključijo tudi t.i. skupine izvajalcev, kar pomeni, da bo možno tudi skupinsko certificiranje ekoloških pridelovalcev. Glede na navedeno je potrebno te podatke voditi tudi v Evidenci pridelovalcev in predelovalcev ekoloških kmetijskih pridelkov ali živil. Zaradi izboljšanja učinkovitosti kontrole organizacij za kontrolo in certificiranje je potrebno zagotoviti, da se v to evidenco prevzemajo tudi podatki iz drugih evidenc ministrstva (npr. evidenc glede kontrole ukrepa ekološko kmetovanje in števila rejnih živali). V evidenco se bodo prenašali podatki o KMG MID številki, nosilcu KGM, podatki o GERK-ih, vrstah rabe, vrsti kulture in število in vrsta živali. Predlaga se tudi delno sofinanciranje evidence, ki jo vodijo organizacije za kontrolo in certificiranje.

14. Evidenca shem kakovosti

S predlagano spremembo evidence shem kakovosti se prilagajamo povečanim potrebam zaradi velikega povečanja vpisa proizvajalcev, ki so vključeni v nove sheme »izbrana kakovost« (še okoli 14.000 novih proizvajalcev). Prav tako se bo izboljšala funkcionalnost evidence, ki trenutno ne omogoča enostavnega iskanja in preverjanja za namen določenih izplačil ukrepov skupne kmetijske politike. Poleg tega je za potrebe izvajanja nekaterih ukrepov kmetijske politike zahtevanih več podatkov o zavezancih oziroma certifikatih (npr. datum izdaje certifikatov, datum veljavnosti certifikatov, podatki o združenjih proizvajalcev, ki se skupinsko certificirajo, ipd.), kot jih trenutno predpisuje zakonodaja. Prav tako je potrebno za potrebe monitoringa vsebin na področju shem kakovosti in lažjega oblikovanja kmetijske politike na tem področju v prihodnje, nujno urediti tudi spremljanje certificiranih površin in letnih količin proizvodov oziroma živil iz shem kakovosti. Zaradi različne narave shem in proizvodov in zaradi predvidenega vključevanja novih proizvodov in novih shem, ki se bodo vodile v evidenci, se bo natančnejšo vsebino evidence in vire podatkov, ki bodo potrebni za vodenje evidence, uredilo v pravilniku, ki ga bo predpisal minister.

15. Evidenca priznanih naravnih mineralnih vod

Predlaga se vzpostavitev evidence za naravne mineralne vode, ki jo bo upravljala Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki je tudi pristojna za postopek priznavanja naravnih mineralnih vod v Republiki Sloveniji. Področje mineralnih vod ni sorodno s področjem kmetijskih pridelkov in živil iz shem kakovosti in so tudi drugačne zahteve po podatkih iz evidenc. Trenutno veljavni zakon predpisuje vodenje evidence naravnih mineralnih vod, vendar je to urejeno skupaj z nekaterimi evidencami, ki jih vodi ministrstvo. Evidenca bo vključevala podatke o imenu priznane označbe, imenu izvira, kraju izkoriščanja, razvrščanju in označevanju glede na vsebnost ogljikovega dioksida ter številko in datum odločbe, ki jo subjektu izda uprava.

16. Evidenca imetnikov rejnih živali in evidenca rejnih živali

Predlaga se dopolnitev z razširitvijo namena evidence imetnikov rejnih živali in evidenca rejnih živali za namen izvajanja zakona, ki ureja promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov. S to dopolnitvijo bo ministrstvu omogočeno, da iz evidence preveri kateri zavezanci izpolnjujejo pogoje v skladu s predpisi, ki urejajo promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov. Predlagana sprememba razširja namen tudi zato, da se lahko vzpostaviti evidenca zavezancev iz že obstoječe evidence. S to spremembo izboljšujemo učinkovitost že obstoječih baz in preprečujemo dodatne administrativne ovire za zavezance, katerih podatki se že zbirajo, kakor tudi dodatne stroške za vzpostavitev nove evidence.

17. Evidenca ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve, ekološko vzrejenih živali in ekološko gojenih nedoraslih organizmov iz akvakulture

Zaradi uskladitve s pravnim redom EU se vzpostavlja sistem za vodenje podatkov o ekološkem rastlinskem razmnoževalnem materialu in rastlinskem razmnoževalnem materialu iz preusmeritve, o

ekološko vzrejenih živali in o ekološko gojenih nedoraslih organizmov iz akvakulture. Tako se bodo v evidenci vodili podatki o ekoloških živali, semenu in nedoraslih vodnih organizmih, ki so namenjeni za prodajo drugim ekološkim kmetom. Podrobnejše pogoje za vpis v evidenco bo predpisala vlada.

18. Zbirka podatkov o emisijah in odvzemih toplogrednih plinov in spremljanju stanja tal

Predlaga se dopolnitev podatkovne zbirke o emisijah in odvzemih toplogrednih plinov v kmetijstvu s podatki o spremljanju stanja kmetijskih tal, predvsem s podatki o rezultatih analize vzorcev tal. Zbirko podatkov vodijo nosilci javnih pooblastil (npr. laboratoriji, ki bodo opravljali analizo tal), upravlja pa jo ministrstvo.

19. Zlata čebela

Ena od pomembnejših aktivnosti, ki bo potekala na svetovni ravni, s ciljem informiranja in ozaveščanja o pomenu čebel, je tudi podelitev nagrade Zlata čebela. Republika Slovenija, pobudnica Svetovnega dneva čebel, ki ga je razglasila OZN, bo vsako leto podeljevala nagrado Zlata čebela, ki bo namenjena inovativnim projektom v svetu, v smislu varovanja čebel in ostalih opraševalcev, ki bistveno pripomorejo k prehranski varnosti, trajnostnemu kmetijstvu ali biotski raznovrstnosti in varovanju okolja.

20. Kazenske določbe

Zaradi večje učinkovitosti inšpekcijskih postopkov in jasnosti pri globah se predlaga razčlenitev prekrškov v zvezi s prodajo kmetijskih pridelkov.

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KMETIJSTVU

1. člen

V Zakonu o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17 in 22/18) se v 1. členu 15. točka spremeni tako, da se glasi:

»15. Uredbe (EU) 2018/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 (UL L št. 150 z dne 14. 6. 2018, str. 1);«.

Za 35. točko se pika nadomesti s podpičjem in doda nova 36. točka, ki se glasi:

»36. Uredbe (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030 ter spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 in Sklepa št. 529/2013/EU (UL L št. 156 z dne 19. 6. 2018, str. 1).«.

2. člen

Za šestim odstavkom 5.a člena se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Pašna ali agrarna skupnost lahko za potrebe opravljanja kmetijske dejavnosti pridobi davčno številko.«.

3. člen

V 13. členu se dodata nova drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

»(2) Za namen poročila iz prejšnjega odstavka Kmetijski inštitut Slovenije kot javno pooblastilo za ministrstvo izvede analize, zlasti: kmetijske proizvodnje, cen v kmetijstvu, ekonomskih rezultatov kmetijstva, zunanje trgovine s kmetijskimi pridelki, stanja v živilskopredelovalni industriji.

(3) Medsebojna razmerja med Kmetijskim inštitutom Slovenije in ministrstvom se uredijo s pogodbo.«.

4. člen

28.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»28.a člen
(emisije in odvzemi toplogrednih plinov v kmetijstvu)

(1) Ministrstvo je pristojno za spremljanje vsebnosti organske snovi v tleh, odmrle nadzemne biomase, lesne biomase, fizikalno-kemijskih lastnosti kmetijskih tal in spremljanja načina rabe kmetijskih zemljišč, ki so kmetijska zemljišča v skladu s predpisom, ki ureja evidenco dejanske rabe kmetijskih in

gozdnih zemljišč, (v nadaljnjem besedilu: kmetijska zemljišča), za oceno emisij in odvzemov toplogrednih plinov, ki nastanejo pri dejavnostih v zvezi z rabo zemljišč, spremembe rabe zemljišč in kmetijske proizvodnje.

(2) Ministrstvo je pristojno tudi za zbiranje in obdelavo teh podatkov, za pripravo in obračunavanje teh podatkov ter pripravo poročila oziroma informacije za izvajanje predpisov Unije, ki urejajo obračunavanje emisij in odvzemov toplogrednih plinov, ki nastanejo pri dejavnostih v zvezi z rabo zemljišč, spremembe rabe zemljišč in kmetijske proizvodnje.

(3) Način vzorčenja, zagotavljanje kakovosti, izvajanja krožnih analiz, kriterije za vzorčenje tal na kmetijskih zemljiščih, kriterije za vzorčenje nadzemne in lesene biomase, parametre in metode laboratorijskih analiz in način vnosa analiz tal in podatkov v zbirko podatkov iz 161.a člena tega zakona predpiše minister.

(4) Naloge iz prvega in drugega odstavka tega člena se izvajajo kot javno pooblastilo.

(5) Nosilec javnega pooblastila je lahko pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki sama ali skupaj z drugo pravno osebo ali samostojnim podjetnikom posameznikom, s katerim ima sklenjeno pogodbo o izvajanju del, izpolnjuje pogoje glede števila in izobrazbe zaposlenih ter ustrezne tehnične opremljenosti, ima ustrezen laboratorij v skladu z mednarodnimi standardi za obračunavanje, ni v postopku prenehanja, prisilne poravnave, stečaja, prepovedi delovanja, sodne likvidacije, izbrisa iz registra ter ima poravnane vse davke, prispevke in druge dajatve, določene s predpisi.

(6) Merila za izbor nosilca javnega pooblastila na javnem razpisu so reference in delovne izkušnje s področja rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in kmetijske proizvodnje. Podrobnejši način izvedbe se določi v javnem razpisu. Pri izboru se upošteva na javnem razpisu doseženo najvišje število točk na podlagi meril. Javno pooblastilo podeli minister z odločbo v upravnem postopku za obdobje petih let. Medsebojna razmerja med nosilcem javnega pooblastila in ministrstvom se uredijo s pogodbo.

(7) Podrobnejše pogoje iz petega odstavka tega člena, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila, in način oblikovanja cene storitev iz tega člena, predpiše minister.

(8) Nadzor, razen inšpekcijskega nadzora nad nosilcem javnega pooblastila, izvaja ministrstvo.

(9) Javno pooblastilo preneha sporazumno ali če nosilec javnega pooblastila preneha izpolnjevati pogoje, določene s tem zakonom ali predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ali predpisi Unije, če krši pogodbo ali če ravna v nasprotju z navedenimi predpisi, kar ugotovi ministrstvo z odločbo v upravnem postopku.«.

5. člen

Za 28.a členom se doda nov 7. oddelek »Spremljanje stanja kmetijskih tal in gnojenje« in novi 28.aa, 28.ab, 28ac in 28.ač členi, ki se glasijo:

»28.aa člen (spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Spremljanje stanja kmetijskih tal je spremljanje stanja organske snovi in hranil v kmetijskih tleh ter fizikalno-kemijskih in bioloških lastnosti kmetijskih tal.

(2) Ministrstvo je pristojno za spremljanje stanja kmetijskih tal iz prejšnjega odstavka, ki se izvaja na podlagi analiz tal, in zagotavljanje kakovosti in enotnosti rezultatov analiz tal.

(3) Naloge iz prejšnjega odstavka se izvajajo kot javno pooblastilo.

(4) Metode za analize tal in način za zagotavljanje kakovosti in enotnosti rezultatov analiz tal, ki jih mora uporabljati nosilec javnega pooblastila, in način oblikovanja cene storitev iz tega člena, predpiše minister.

(5) Zavezanci za analize tal so upravičenci za ukrepe kmetijske politike. Zavezanci morajo uporabljati metode za analize tal, ki jih predpiše minister.

(6) Vlada predpiše pogoje, ki jih morajo izpolnjevati zavezanci iz prejšnjega odstavka, zlasti glede pogostosti izvajanja analiz tal.

28.ab člen (referenčni laboratorij)

(1) Javno pooblastilo iz drugega odstavka prejšnjega člena izvaja referenčni laboratorij.

(2) Nosilec javnega pooblastila je lahko pravna oseba, ki izpolnjuje pogoje glede števila in izobrazbe zaposlenih ter ustrezne tehnične opremljenosti, in ima akreditacijsko listino, ki jo izda Slovenska akreditacija ali akreditacijska služba druge države članice, ki ima z Evropsko akreditacijo sklenjen sporazum o medsebojnem priznavanju akreditacij, in ni v postopku prenehanja, prisilne poravnave, stečaja, prepovedi delovanja, sodne likvidacije, izbrisa iz registra ter ima poravnane vse davke, prispevke in druge dajatve, določene s predpisi.

(3) Podrobnejše pogoje iz prejšnjega odstavka, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila, predpiše minister.

(4) Merila za izbor nosilca javnega pooblastila na javnem razpisu so reference in delovne izkušnje s področja analize hranil in stanja organske snovi v kmetijskih tleh ter fizikalno-kemijskih in bioloških lastnosti kmetijskih tal. Podrobnejši način izvedbe se določi v javnem razpisu. Pri izboru se upošteva na javnem razpisu doseženo najvišje število točk na podlagi meril. Javno pooblastilo podeli minister z odločbo v upravnem postopku za obdobje petih let. Medsebojna razmerja med nosilcem javnega pooblastila in ministrstvom se uredijo s pogodbo.

(5) Nadzor, razen inšpekcijskega nadzora nad nosilcem javnega pooblastila, izvaja ministrstvo.

(6) Javno pooblastilo preneha sporazumno ali če nosilec javnega pooblastila preneha izpolnjevati pogoje, določene s tem zakonom ali predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ali predpisi Unije, če krši pogodbo, ali če ravna v nasprotju z navedenimi predpisi, kar ugotovi ministrstvo z odločbo v upravnem postopku.

28.ac člen (pooblaščen laboratoriji)

(1) Analize tal iz drugega odstavka 28.aa člena tega zakona kot javno pooblastilo izvajajo pooblaščen laboratoriji.

(2) Nosilec javnega pooblastila je lahko pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki izpolnjuje pogoje glede števila in izobrazbe zaposlenih ter ustrezne tehnične opremljenosti, in izkaže uspešno sodelovanje v mednarodni primerjalni shemi za analizo tal, in ni v postopku prenehanja, prisilne poravnave, stečaja, prepovedi delovanja, sodne likvidacije, izbrisa iz registra ter ima poravnane vse davke, prispevke in druge dajatve, določene s predpisi.

(3) Podrobnejše pogoje iz prejšnjega odstavka, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila, predpiše minister.

(4) Za opravljanje nalog iz prvega odstavka tega člena mora vlagatelj na ministrstvo vložiti vlogo z dokazili o izpolnjevanju pogojev. O vlogi odloči minister z odločbo v upravnem postopku. Medsebojna razmerja med ministrstvom in pooblaščenim laboratorijem se uredijo s pogodbo.

(5) Nadzor, razen inšpekcijskega nadzora nad nosilcem javnega pooblastila, izvaja ministrstvo.

(6) Javno pooblastilo preneha sporazumno ali če nosilec javnega pooblastila preneha izpolnjevati pogoje, določene s tem zakonom ali predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ali predpisi Unije, če krši pogodbo, ali če ravna v nasprotju z navedenimi predpisi, kar ugotovi ministrstvo z odločbo v upravnem postopku.

28.ač člen (gnojenje)

(1) Gnojenje je agrotehnični ukrep, ki rastlinam zagotovi ustrezno količino rastlinskih hranil za rast in razvoj ter za izboljšanje fizikalno-kemijskih in bioloških lastnosti tal.

(2) Za gnojenje na kmetijskih zemljiščih se lahko uporablja:

- sredstva za gnojenje, v skladu s predpisi Unije, ki urejajo sredstva za gnojenje;
- živinska gnojila, ter
- ostanke proizvodnje pri pridelavi in predelavi kmetijskih rastlin.

(3) Podrobnejše pogoje za ravnanje in uporabo sredstev za gnojenje, živinskih gnojil ter ostankov proizvodnje iz prejšnjega odstavka in sankcije predpiše vlada.«.

6. člen

V 30. členu se v prvem odstavku besedilo «z varnim elektronskim podpisom s kvalificiranim digitalnim potrdilom» nadomesti z besedilom »s kvalificiranim elektronskim podpisom.«.

7. člen

V 30.a členu se v prvem odstavku besedilo «z varnim elektronskim podpisom s kvalificiranim digitalnim potrdilom» nadomesti z besedilom »s kvalificiranim elektronskim podpisom.«.

8. člen

Za 38. členom se doda nov 38.a člen, ki se glasi:

»38.a člen
(pritožba na začasno odločbo)

Pritožba na začasno odločbo iz področja ukrepov kmetijske politike ni mogoča.«.

9. člen

V 61.a členu se doda nov prvi odstavek, ki se glasi:

»(1) Kmetija sme prodajati kmetijske pridelke neposredno potrošniku samo, če so pridelani na tej kmetiji.«.

Dosedanja prvi in drugi odstavek postaneta drugi in tretji odstavek.

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane četrti odstavek, se beseda »prvi« nadomesti z besedo »drugi«.

10. člen

V 71. členu se v tretjem odstavku črta besedilo »ekoloških in« in besedilo »v skladu s predpisi Unije«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Podrobnejše pogoje o označevanju ekoloških kmetijskih pridelkov in živil ter kmetijskih gospodarstev, ter načinu uporabe označbe predpiše vlada v skladu s predpisi Unije.«.

11. člen

V 72. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Podrobnejše pogoje glede ekološke pridelave in predelave, način kontrole glede na vrsto kmetijskega pridelka ali živila ter določbe, ki se nanašajo na nadzor, predpiše vlada v skladu s predpisi Unije.«.

12. člen

V 90. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Podrobnejše metode in postopke za ugotavljanje skladnosti ekoloških kmetijskih pridelkov ali živil ter vsebino listin o skladnosti predpiše vlada v skladu s predpisi Unije.«.

13. člen

V 92. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Vlada predpiše tehnične in organizacijske pogoje, ki jih mora izpolnjevati organizacija za kontrolo in certificiranje ekoloških kmetijskih pridelkov ali živil in kmetijskih gospodarstev v skladu s predpisi Unije.«.

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane tretji odstavek, se beseda »prejšnjega« nadomesti z besedilom »prvega in drugega«.

Dosedanji tretji, četrti in peti odstavek postanejo četrti, peti in šesti odstavek.

14. člen

V 102. členu se v prvem odstavku za besedilom »paša živali« doda vejica in besedilo »postavitev in vzdrževanje pašnih sistemov v primeru nenadzorovane paše živali«.

15. člen

111. člen se črta.

16. člen

118. člen se spremeni tako, da se glasi:

»118. člen
(program javne službe)

(1) Vlada lahko predpiše večletni program posamezne javne službe na področju kmetijstva, s katerim določi prioritete usmeritve in cilje javne službe v večletnem obdobju, če ni drugače določeno z drugim zakonom.

(2) Če s posebnim predpisom ni določeno drugače, se v letnem programu dela javne službe, na katerega da soglasje ministrstvo, določi zlasti:

- vrsto in obseg storitev javne službe;
- način in dinamiko izvajanja storitev javne službe, skladno z določbami iz 115.a in 115.b člena;
- obseg in način financiranja ali subvencioniranja posameznih storitev javne službe.

(3) Če minister do začetka tekočega leta ne da soglasja k letnemu programu dela, izda sklep o začasnem financiranju javne službe. V sklepu določi višino financiranja na mesec, ki ne sme presežati dvanajstine razpoložljivih proračunskih sredstev ministrstva za ta namen, in določi naloge javne službe v obdobju začasnega financiranja.«.

17. člen

Za 134. členom se dodajo novi 134.a, 134.b in 134.c člani, ki se glasijo:

»134.a člen
(nagrada zlata čebela)

(1) Nagrada Republike Slovenije Zlata čebela za prispevek v čebelarstvu (v nadaljnjem besedilu: nagrada zlata čebela) kot najvišje državno priznanje za izjemne dosežke na področju razvoja opraševalcev, prehranske varnosti, trajnostnega kmetijstva, biotske raznovrstnosti in varovanja okolja, se lahko podeli državljanom Republike Slovenije ali tujim državljanom, društvom, zavodom, gospodarskim družbam in drugim organizacijam s sedežem v Republiki Sloveniji ali v tujini in mednarodnim organizacijam.

(2) Sredstva za delovanje odbora iz 134.c člena ter sredstva za nagrado zlata čebela se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenija v finančnem načrtu ministrstva.

(3) Področja, za katera se podeli nagrada zlata čebela, merila za podelitev nagrade zlata čebela, obliko posebne listine in višino finančne nagrade zlata čebela, predpiše vlada.

134.b člen
(podelitev nagrade zlata čebela)

(1) Nagrada zlata čebela se izkazuje s finančno nagrado in posebno listino.

(2) Nagrado zlata čebela podeli Odbor Republike Slovenije za podelitev nagrade zlata čebela (v nadaljnjem besedilu: odbor), izroči pa Predsednik Republike Slovenije.

(3) Vsako leto se osebam ali organizacijam iz prejšnjega člena podeli največ ena nagrada zlata čebela.

(4) Nagrada zlata čebela se lahko osebam ali organizacijam iz prejšnjega člena podeli samo enkrat.

(5) Ministrstvo objavi na spletnih straneh ministrstva in mednarodnih organizacij javni poziv, v katerem opredeli področje, za katerega se v posameznem letu podeli nagrada zlata čebela, in povabi slovensko in mednarodno strokovno javnost, da poda predloge oseb in organizacij iz prvega odstavka prejšnjega člena.

(6) Za namen odločanja o podelitvi nagrade zlata čebela odbor obdeluje naslednje osebne podatke kandidatov: osebno ime, akademski naziv, če ga ima, datum in kraj rojstva, naslov stalnega prebivališča.

(7) Prejemniki nagrade zlata čebela se objavijo na spletnih straneh ministrstva in mednarodnih organizacij.

134.c člen (odbor)

(1) Odbor ima devet članov, ki jih na predlog ministra imenuje vlada za dobo štirih let.

(2) Člane odbora na podlagi javnega poziva ministrstva, objavljenega na spletnih straneh ministrstva in mednarodnih organizacij, predlagajo predstavniki slovenske in mednarodne strokovne javnosti.

(3) Predsednik odbora je minister.

(4) Delo odbora je častno in brezplačno.

(5) Odbor sprejme poslovnik, ki podrobneje določa način dela odbora.

(6) Strokovna in administrativna dela za odbor opravlja ministrstvo.«.

18. člen

Za 137. členom se doda nov 137.a člen, ki se glasi:

»137.a člen (svet za razvoj v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani)

(1) Svet za razvoj v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani (v nadaljnjem besedilu: svet za razvoj) je strokovno svetovalno telo ministra na področju razvoja v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani.

(2) Člane sveta za razvoj na podlagi javnega poziva ministrstva, v katerem se opredelijo področja, predlagajo predstavniki strokovne javnosti, imenuje pa jih minister z odločbo za dobo štirih let. Člani sveta so lahko po prenehanju odločbe ponovno imenovani. Minister skliče ustanovno sejo, na kateri imenovani člani izmed sebe izvolijo predsednika in njegovega namestnika.

(3) Svet za razvoj sprejme poslovnik, ki določa način dela sveta za razvoj.

(4) Svet za razvoj daje mnenja, predloge in pobude o strateških vsebinah trajnostnega razvoja kmetijstva, gozdarstva in prehrane. Naloge sveta za razvoj so zlasti:

- priprava predlogov rešitev za ključna razvojna vprašanja kmetijstva, gozdarstva in prehrane;
- priprava predlogov usmeritev za oblikovanje vsebin za raziskave in inovacije;
- priprava predlogov za izboljšanje skladnosti politike na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane z drugimi politikami;
- priprava predlogov sistemskih rešitev na področju prenosa znanja in inovacij.«.

19. člen

V drugem odstavku 147. člena se za šesto alinejo pika nadomesti s podpičjem in dodajo nove sedma, osma in deveta alineja, ki se glasijo:

- »– skupine izvajalcev in njihovih članov;
- iz 153. člena tega zakona;
- iz 156. člena tega zakona.«.

Za sedmim odstavkom se dodata nov osmi in deveti odstavek, ki se glasita:

»(8) Sredstva za vodenje evidence se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije. Organizacije iz tretjega odstavka tega člena in ministrstvo skleneta pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij.

(9) Podrobnejše pogoje za izvajanje tega člena predpiše vlada v skladu s predpisi Unije.«.

20. člen

148. člen tega zakona se spremeni tako, da se glasi:

»148. člen
(evidenca shem kakovosti)

(1) Zavezanci za vpis v evidenco shem kakovosti so fizične in pravne osebe, ki so vključene v sheme kakovosti: dobrote z naših kmetij, višja kakovost, izbrana kakovost, neobvezne navedbe kakovosti, zajamčena tradicionalna posebnost, označba porekla in geografska označba.

(2) V evidenci shem kakovosti se vodijo ali prevzemajo zlasti naslednji podatki:

- o izdanih certifikatih, razen za shemo kakovosti neobvezne navedbe kakovosti;
- o količini kmetijskih pridelkov in živil iz shem kakovosti;
- o podeljenih zaščitnih znakih v skladu z 88. členom tega zakona za sheme kakovosti iz prejšnjega odstavka;
- iz 140. člena tega zakona o zavezancih;
- iz 143. člena tega zakona;
- iz 156. člena tega zakona;
- iz 162.a člena tega zakona.

(3) Zavezanci za vpis v evidenco shem kakovosti, za katere podatkov o količini kmetijskih pridelkov in živil iz shem kakovosti ni možno pridobiti iz evidenc po tem zakonu, morajo organizacijam za kontrolo in certificiranje iz šestega odstavka tega člena do predpisanega datuma sporočiti količino kmetijskih pridelkov in živil iz shem kakovosti, ki so jih v preteklem letu proizvedli.

(4) Evidenca je namenjena spremljanju in kontroli podeljenih certifikatov kmetijskih pridelkov in živil iz shem kakovosti, podeljenih zaščitnih znakov, izvajanju ukrepov kmetijske politike ter zakona, ki ureja promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov.

(5) Ministrstvo objavi podatke o izdanih certifikatih iz prve alineje drugega odstavka tega člena na spletni strani ministrstva.

(6) Evidenco vodijo organizacije za kontrolo in certificiranje iz 92. člena tega zakona.

(7) Sredstva za vodenje evidence se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije. Organizacije iz prejšnjega odstavka in ministrstvo skleneta pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij.

(8) Podrobnejšo vsebino evidence iz tega člena ter datum in zavezanca za sporočanje letnih proizvedenih količin kmetijskih pridelkov in živil iz tega člena predpiše minister.«.

21. člen

Za 148. členom se doda nov 148.a člen, ki se glasi:

»148.a člen
(evidenca priznanih naravnih mineralnih vod)

(1) Zavezanci za vpis v evidenco priznanih naravnih mineralnih vod so proizvajalci, ki so pridobili odločbo o priznanju naravne mineralne vode.

(2) V evidenci priznanih naravnih mineralnih vod se vodijo naslednji podatki:

- ime priznane označbe naravne mineralne vode;
- ime izvira;
- kraj izkoriščanja;
- razvrščanje in označevanje glede na vsebnost ogljikovega dioksida;
- številka in datum izdaje odločbe.

(3) Evidenca je namenjena spremljanju in kontroli priznanih naravnih mineralnih vod.

(4) Podatki o priznanih naravnih mineralnih vodah se objavijo na spletni strani uprave.

(5) Evidenco iz tega člena upravlja in vodi uprava.«.

22. člen

V 156. členu se peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(5) Namen evidence je varovanje zdravja ljudi in živali, izvajanje ukrepov zootehnike in kmetijske politike ter izvajanje zakona, ki ureja promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov.«.

23. člen

159. člen se spremeni tako, da se glasi:

»159. člen
(evidenca ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve, ekološko vzrejenih živali in ekološko gojenih nedoraslih organizmov iz akvakulture)

(1) Za ekološki rastlinski razmnoževalni material in rastlinski razmnoževalni material iz preusmeritve se vpiše firma ali ime in priimek, sedež ali naslov s hišno številko fizične ali pravne osebe, kontaktni podatki, vrsta in sorta rastlinskega razmnoževalnega materiala, količina rastlinskega razmnoževalnega materiala ter obdobje razpoložljivosti.

(2) Za ekološko vzrejene živali se vpiše firma ali ime in priimek, sedež ali naslov s hišno številko fizične ali pravne osebe, kontaktni podatki, vrsta živali, število razpoložljivih živali, spol, pasmo živali, linijo živali, starost živali in druge informacije v skladu s predpisi Unije.

(3) Za ekološko gojene nedorasle organizme iz akvakulture se vpiše firma ali ime in priimek, sedež ali naslov s hišno številko fizične ali pravne osebe, kontaktni podatki, vrsta iz akvakulture, pridelovalna zmogljivost in zdravstveno stanje v skladu s predpisi Unije.

(4) Podrobnejše pogoje za vpis v evidenco predpiše vlada.

(5) Evidenca iz tega člena je javna in je objavljena na spletni strani ministrstva.

(6) Evidenca iz tega člena je namenjena spremljanju ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve, spremljanju ekološko vzrejenih živali in ekološko gojenih nedoraslih organizmov iz akvakulture«.

24. člen

161.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»161.a člen

(zbirka podatkov o emisijah in odvzemih toplogrednih plinov v kmetijstvu in spremljanju stanja kmetijskih tal)

(1) V zbirki podatkov o emisijah in odvzemih toplogrednih plinov v kmetijstvu in o spremljanju stanja kmetijskih tal se vodijo ali prevzemajo podatki:

a) iz 140. člena tega zakona o zavezancih, ki so na svojih površinah dovolili opravljanje vzorčenja na podlagi 28.a člena tega zakona;

b) iz prvega odstavka 143. člena tega zakona;

c) o tleh iz 164. člena tega zakona;

č) o tleh iz 164.a člena tega zakona;

d) o dejanski rabi zemljišč iz 165. člena tega zakona;

e) o letnih spremembah dejanske rabe zemljišč;

f) za izračun emisij in odvzemov toplogrednih plinov, zlasti:

- podatki o mestu in času vzorčenja zalog ogljika,
- podatki o zalogah ogljika po zahtevanih skladiščih,
- podatki o prirastku in izgubah oziroma stopnji akumulacije ogljika v lesnatih rastlinah,
- podatki o faktorjih sprememb zalog ogljika na kmetijskih zemljiščih,
- podatki o apnenju kmetijskih zemljišč;

g) za spremljanje stanja kmetijskih tal, zlasti:

- podatki o fizikalno-kemijskih analizah tal,
- podatki o bioloških lastnostih tal,
- podatki o uporabi sredstev za gnojenje.

(2) Zbirko podatkov iz tega člena vodijo nosilci javnih pooblastil iz 28.a in 28.aa člena tega zakona.

(3) Zbirka podatkov iz tega člena je namenjena spremljanju emisij in odvzemov toplogrednih plinov v kmetijstvu ter za izvajanje, kontrolo in spremljanje učinkov ukrepov kmetijske politike.«.

25. člen

V 175. členu se v prvem odstavku doda nova dvanajsta alineja, ki se glasi:

»—odredi odpravo pomanjkljivosti pri opravljanju kmetijskih opravil (102. člen).».

Dosedanje dvanajsta do dvaindvajseta alineja postanejo trinajsta do triindvajseta alineja.

26. člen

V 176. členu se v prvem odstavku v sedemnajsti alineji za besedilom »143. člena« doda besedilo »tretji odstavek 148. člena«.

27. člen

V 177. členu se v četrtem odstavku druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»– prodaja kmetijske pridelke, ki niso pridelani na tej kmetiji (prvi odstavek 61.a člena tega zakona);«.

Za drugo alinejo se dodata nova tretja in četrta alineja, ki se glasita:

»– prodaja kmetijske pridelke, pridelane na kmetiji, in ni nosilec, član kmetije, zaposlen na kmetiji, ki so vpisani v RKG, ali druga oseba, ki opravlja delo na kmetiji na način in pod pogoji, določenimi v predpisih, ki urejajo delovno pravo in pogodbeni razmerja (drugi odstavek 61.a člena tega zakona);

– prodaja istovrstne skupine kmetijskih pridelkov v nasprotju s tretjim oziroma četrtem odstavkom 61.a člena tega zakona;«.

Dosedanje tretja, četrta in peta alineja postanejo peta, šesta in sedma alineja.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

28. člen

(javno pooblastilo iz 28.a člena zakona)

Dosedanji izvajalec javnega pooblastila iz 28.a člena zakona opravlja naloge spremljanja vsebnosti organske snovi v tleh, odmrle nadzemne biomase, lesne biomase, fizikalno-kemijskih lastnosti kmetijskih tal in spremljanja načina rabe kmetijskih zemljišč, za oceno emisij in odvzemov toplogrednih plinov, ki nastanejo pri dejavnostih v zvezi z rabo zemljišč, spremembe rabe zemljišč in kmetijske proizvodnje, iz spremenjenega prvega odstavka 28.a člena zakona, vendar ne dlje kot do 31. decembra 2023, če izpolnjuje predpisane pogoje.

29. člen

(javno pooblastilo iz 92. člena zakona)

Javno pooblastilo za ekološko pridelavo in predelavo podeljeno na podlagi dosedanjega 92. člena zakona velja še naprej, če nosilec javnega pooblastila izpolnjuje predpisane pogoje.

30. člen

(uporaba 118. člena zakona)

Spremenjeni prvi odstavek 118. člena se za javno službo iz 127.a člena zakona začne uporabljati 1. januarja 2021.

31. člen

(rok za izdajo podzakonskih predpisov)

Podzakonske predpise iz 28.a, 28.aa, 28.ab, 28.ac, 28.ač, 71., 72., 90., 92., 134.a, 147., 148. in 159. člena zakona izdaja vlada in minister najpozneje do 31. decembra 2020.

32. člen

(uskladitev podzakonskih predpisov)

Z določbami tega zakona se v enem letu od uveljavitve tega zakona uskladijo naslednji predpisi:

- Uredba o ukrepih v primeru nepravilnosti in kršitev v ekološkem kmetovanju (Uradni list RS, št. 96/14),
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila za opravljanje nalog spremljanja emisij in odvzemov toplogrednih plinov v kmetijstvu (Uradni list RS, št. 18/18),
- Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil (Uradni list RS, št. št. 72/2018, 17/19 – popr.).

33. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.